U 16/2025 ; liikennekelpoisuuspaketti

Liikenneturva kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (liikennekelpoisuuspaketti). Keskitymme vastauksessamme katsastusdirektiiviin.

Liikenneturvan mielestä on epäselvää tuottaisiko moottoripyörien katsastusvelvollisuus kaivattua turvallisuusvaikutusta Suomen tilanteeseen. Näin ollen Suomen kantana voidaan puoltaa vaihtoehtoisten toimien mahdollistamista katsastamisen asemesta.
Vaihtoehtoisten toimien on oltava liikenneturvallisuusvaikutuksiltaan todennettavia ja uskottavia.

Suomi on sitoutunut parantamaan liikenneturvallisuutta. Kansallinen tavoite on vähentää liikennekuolemien ja vakavien loukkaantumisten määrä vuoden 2020 tasosta puoleen vuoteen 2030 mennessä. Liikenneturvallisuus onkin parantunut valtaosassa tienkäyttäjäryhmistä. Poikkeuksena on moottoripyöräily. Moottoripyöräilyn turvallisuus on jopa heikentynyt, kun tarkastellaan sekä liikennekuolemia että vakavia loukkaantumisia.

Viimeisen kolmen vuoden aikana on kuollut keskimäärin 19 moottoripyöräilijää vuodessa. Lisäksi liikenteessä vakavasti loukkaantuneista noin joka kuudes on mopoilija tai moottoripyöräilijä. Moottoripyöräilijöiden loukkaantumiset ovat kyllä laskusuunnassa poliisin tietoon tulleiden onnettomuuksien osalta, mutta kyseiseen tietolähteeseen liittyy epävarmuustekijöitä, kun tietolähteen kattavuus on laskenut jo alle 30 % onnettomuuksista.

Turvallisuutta voidaan edistää liikenneympäristöön, kuljettajaan tai ajoneuvoon vaikuttamalla. Nyt käsittelyssä oleva katsastusvelvoitteen laajentaminen moottoripyöriin puuttuu siis ajoneuvon turvallisuuteen. Varsin tuoreessa WHO:n käsikirjassa Powered two- and three-wheeler safety A road safety manual for decision-makers and practitioners (2022) on käyty läpi alan tutkimuskirjallisuutta arvioiden eri toimien vaikuttavuutta. WHO arvioi, ettei moottoripyörien katsastuksen turvallisuusvaikutuksista ole riittävää näyttöä. Liikenneturvan mielestä turvallisuustoimia tulisi tehdä aina vaikuttavuuden mukaan.

Nyt käsillä oleva komission ehdotus poistaisi nykyisessä katsastusdirektiivissä olevan mahdollisuuden poiketa kansallisesti moottoripyörien katsastusvelvollisuudesta. Valtioneuvoston kannaksi on u-kirjeessä

kirjattu, että kansallinen poikkeama tulisi sallia vastedeskin. Perusteena todetaan, että tämä olisi tarkoituksenmukaista etenkin maissa, joissa moottoripyörien tekniset viat eivät aiheuta liikennekuolemia, kuten Suomessa, ja joissa on muita vaihtoehtoisia lisäkeinoja moottoripyöräilyn liikenneturvallisuuden varmistamiseksi. Liikenneturva toteaa, että vaihtoehtoisten toimien tulee olla konkreettisia ja todennettavia toimia, joilla parannetaan nimenomaan moottoripyöräilyn turvallisuutta.

Suomi ja Liikenne- ja viestintäministeriö on aikaisemmin vastauksessaan Euroopan komissiolle (14.3.2019) kuvannut näiksi vaihtoehtoisiksi toimiksi liikenneympäristöön tehtävät parannustoimet, ajokorttilain uusimisen, Mopo- ja moottoripyörästrategian.

Julkisessa keskustelussa ei ole kuitenkaan riittävällä tasolla kuvattu näiden vaihtoehtoisten toimien vaikuttavuutta. On epäselvää, mitä toimia Suomessa on tehty erityisesti moottoripyöräilyn liikenneympäristön kehittämiseksi tai miten esimerkiksi viimeisin ajokorttilaki olisi parantanut moottoripyöräilyn turvallisuutta. Lisäksi toimena mainittu Mopo- ja moottoripyörästrategia ei sisällä yksiselitteistä turvallisuuden parantamistavoitetta. Suomen vaihtoehtoiset toimet näyttäytyvät puutteellisina, kuten niiden aikainen moottoripyöräilyn turvallisuuskehityskin.

Jos Suomi jatkossakin toivoo ns. vaihtoehtoisten toimien mahdollisuutta on meidän kyettävä kansallisesti todentamaan näiden vaikutus uskottavasti. Näin saamme moottoripyöräilijöiden turvallisuustilanteen kehittymään jälleen parempaan suuntaan.

Liikenneturva toivoo, että moottoripyöräilyn turvallisuutta edistävät vaihtoehtoiset toimet tulisivat kirjatuiksi osana uutta vuonna 2026 päivitettävää liikenneturvallisuusstrategiaa. Lisäksi Liikenneturva kehoittaa pohtimaan liikenne- ja viestintäministerin julkisuudessa esiin nostamaa ajokorttilain avaamista mahdollisuutena parantaa myös moottoripyöräilijöiden turvallisuutta.

Pasi Anteroinen
Toimitusjohtaja

Liite 1.
Request for Assistance - Transposition of Directive 2014/45/EU - Periodic Roadworthiness Test - Finland